

Hallituksen esitys eduskunnalle laeiksi veronlisäyksestä ja viivekorosta annetun lain ja veronkantolain väliaikaisesta muuttamisesta

ESITYKSEN PÄÄASIALLINEN SISÄLTÖ

Esityksessä ehdotetaan muutettavaksi väliaikaisesti veronlisäyksestä ja viivekorosta annettua lakia siten, että maksujärjestelyn kohteena olevalle verolle laskettavaa viivästyskorkoa alennettaisiin määräaikaisesti. Viivästyskorko olisi väliaikaisesti korkolaissa tarkoitettu viitekorko lisättynä 7 prosenttiyksikön asemesta 2,5 prosenttiyksiköllä. Viitekoron ollessa nykyisin nolla prosenttia viivästyskorko olisi 2,5 prosenttia. Lisäksi ehdotetaan muutettavaksi veronkantolakia siten, että veron palautuksia ei väliaikaisesti käytettäisi huojennetun maksujärjestelyn kohteena olevan veron suorituksiksi. Esitys liittyy pääministeri Sanna Marinin hallituksen toimiin, joilla helpotetaan pitkittyneen covid-19-pandemian ja rajoitustoimenpiteiden vuoksi taloudellisiin vaikeuksiin ajautuneiden yritysten tilannetta.

Ehdotetut lait on tarkoitettu tulemaan voimaan mahdollisimman pian. Ensin mainittu laki olisi voimassa 31.8.2021 ja viimeksi mainittu 31.12.2021 asti.

SISÄLLYS

ESITYKSEN PÄÄASIALLINEN SISÄLTÖ.....	1
PERUSTELUT	3
1 Asian tausta ja valmistelu	3
1.1 Tausta	3
1.2 Valmistelu	3
2 Nykytila ja sen arviointi.....	4
2.1 Verojen maksujärjestely	4
2.2 Viivästyskorko	5
2.3 Palautusten käyttäminen huojennettuun maksujärjestelyyn kuuluvalla verolle	6
2.4 Huojennetut maksujärjestelyt.....	7
2.5 Huojennetut maksujärjestelyt lukuina.....	8
2.5.1 Tehdyt huojennetut maksujärjestelyt	8
2.5.2 Huojennettujen maksujärjestelyjen maksutilanne	10
2.5.3 Huojennettujen maksujärjestelyjen arviointia	11
3 Tavoitteet	12
4 Ehdotukset ja niiden vaikutukset	12
4.1 Keskeiset ehdotukset.....	12
4.1.1 Uudet huojennetut maksujärjestelyt.....	12
4.1.2 Palautusten käytön estäminen huojennettuun maksujärjestelyyn kuuluvaan veroon	13
4.2 Pääasialliset vaikutukset.....	14
4.2.1 Taloudelliset vaikutukset	14
4.2.2 Vaikutukset viranomaisten toimintaan.....	17
5 Säännöskohtaiset perustelut	17
5.1 Laki veronlisäyksestä ja viivekorosta	17
5.2 Veronkantolaki.....	20
6 Lakia alemman asteinen sääntely	21
7 Voimaantulo	21
8 Suhde muihin esityksiin.....	21
LAKIEHDOTUKSET	23
1. Laki veronlisäyksestä ja viivekorosta annetun lain väliaikaisesta muuttamisesta	23
2. Laki veronkantolain väliaikaisesta muuttamisesta	24
LIITE	26
RINNAKKAISTEKSTIT	26
1. Laki veronlisäyksestä ja viivekorosta annetun lain väliaikaisesta muuttamisesta	26
2. Laki veronkantolain väliaikaisesta muuttamisesta	27

PERUSTELUT

1 Asian tausta ja valmistelu

1.1 Tausta

Pääministeri Sanna Marinin hallitus päätti keväällä 2020 useista covid-19-pandemiaan liittyneistä toimista yritysten tilanteen helpottamiseksi. Yksi toimista oli lainmuutos, jolla maksujärjestelyyn kuuluville veroille maksettavaa viivästyskorkoa alennettiin tilapäisesti seitsemästä prosentista 2,5 prosenttiin. Lisäksi säädettiin tammi-maaliskuussa vuonna 2020 suoritettujen arvonnäisäverojen palauttamisesta hakemuksesta verovelvollisille maksujärjestelyn yhteydessä. Samassa yhteydessä Verohallinto helpotti tilapäisesti omilla toimillaan verojen maksujärjestelyjen edellytyksiä. Näistä vuoden 2020 kesällä helpotetuista ehdoin toteutetuista maksujärjestelyistä käytetään tässä esityksessä nimitystä huojennettu maksujärjestely. Huojennettua maksujärjestelyä oli mahdollista hakea 31.8.2020 asti.

Covid-19-pandemiaan liittyvien rajoitus- ja suositustoimenpiteiden ja kuluttajakäyttäytymisen muutoksen vaikutukset yritystoiminnalle ovat olleet merkittävät. Viime vuoden syksyllä tartuntamäärät lähtivät jälleen nousuun kesän rauhallisemman vaiheen jälkeen. Pandemian leviämisen estämiseksi tehtyjä rajoitustoimia on tautitilanteen heikkenemisen johdosta kiristetty loppuvuoden 2020 ja alkuvuoden 2021 aikana. Valtioneuvosto päätti yleisistunnossaan 1.3.2021, että maassa vallitsevat valmiuslain (1552/2011) 3 §:n 5 kohdassa tarkoitetut poikkeusolot.

Kiristyneiden rajoitusten vaikutukset ovat kohdistuneet eri tavalla eri toimialoille. Viime vuoden heinäkuun alusta tuli voimaan yritysten määräaikaista kustannustuesta annettu laki (508/2020). Kustannustuen avulla pyrittiin tukemaan kohdennetusti covid-19-pandemiasta kärsineitä yrityksiä. Kustannustuki on tarkoitettu yrityksille, joiden liikevaihto on pudonnut merkittävästi covid-19-pandemian vuoksi ja joilla on vaikeasti sopeutettavia tukikauteen kohdistuvia palkka- ja muita kuluja. Tuen tarve ja määrä arvioidaan epidemian ja sen torjumisen aiheuttaman liikevaihdon menetyksen perusteella. Kustannustuen ensimmäinen hakukierros oli 7.7.2020–31.8.2020 ja toinen hakukierros 21.12.2020–26.2.2021. Kustannustuen kolmas hakukierros alkoi 27.4.2021 ja jatkuu 23.6.2021 asti. Kustannustuen ohella on lisäksi tarkoitus maksaa sulkemiskorvaus yrityksille, joiden toimitilat ovat tartuntatautilain (1227/2016) 58 g §:n tai majoitus- ja ravitsemistoiminnasta annetun lain (308/2006) 3 a §:n nojalla pidettävä suljettuina asiakkailta. Ravitsemisliikkeiden sulkemisen lisäksi tartuntatautilain 58 g §:n nojalla voidaan määrätä suljettavaksi esimerkiksi liikunta- ja urheilutiloja, kuntosaleja, uimahalleja, kylpylöitä ja sisäleikkipuistoja. Sulkemiskorvaus maksettaisiin pienille ja mikroyrityksille.

Covid-19-pandemian pitkittyminen ja kiristyneet rajoitustoimet ovat heikentäneet verovelvollisten kykyä suoriutua viime kesänä tehtyjen huojennettujen maksujärjestelyjen maksueristä. Tilanne voi olla vaikea erityisesti sellaisilla toimialoilla, joilla rajoitustoimet estävät merkittävästi tavallisen liiketoiminnan harjoittamista, kun otetaan huomioon, että kustannustuen kautta tuleva yhteiskunnan tuki maksetaan viiveellä. Tämän johdosta hallitus on linjannut, että näissä olosuhteissa on perusteltua avata mahdollisuus hakea uudestaan myös huojennettuja maksujärjestelyjä.

1.2 Valmistelu

Esitys on valmisteltu valtiovarainministeriössä. Esitys on käsitelty kunnallistalouden ja -hallinnon neuvottelukunnassa. Asian kiireellisyyden vuoksi esityksestä ei ole pyydetty lausuntoja.

Hallituksen esityksen tausta-aineisto on saatavilla osoitteessa https://vm.fi/hankkeet_tunnukset/VM061:00/2021.

2 Nykytila ja sen arviointi

2.1 Verojen maksujärjestely

Veronkantalain (11/2018) 41 §:ssä säädetään verojen perintäkeinoista. Pykälän 1 momentissa on lueteltu keinoja, joihin Verohallinto voi verojen perimiseksi ryhtyä selvitettyään verovelvollisen maksukykyä ja tarkoituksenmukaista perintäkeinoa. Pykälän 1 momentin 2 kohdan mukaan Verohallinto voi ryhtyä verojen perimiseksi verojen maksujärjestelyyn.

Maksujärjestelyn edellytyksistä on säädetty tarkemmin lain 43 §:ssä. Pykälän 1 momentin mukaan Verohallinto voi ryhtyä 41 §:ssä tarkoitettuun maksujärjestelyyn, jos verovelvollisen veronmaksukyky on tilapäisesti alentunut elatusvelvollisuuden, työttömyyden, sairauden tai heikentyneen maksuvalmiuden taikka muun erityisen syyn vuoksi. Pykälän 2 momentin mukaan maksujärjestely tehdään sillä ehdolla, että se ei estä palautusten käyttämistä maksujärjestelyn kohteena olevan määrän sekä sille mahdollisesti perittävän koron suorituksiksi.

Veronkantalain 43 §:n 3 momentissa on säädetty, että maksujärjestely on erittäin painavista kohtuussyistä mahdollista tehdä myös siten, että korkoa ei peritä. Mainittua momenttia vastaava säännös (35 a §) lisättiin vuoden 2013 alusta silloin voimassa olleeseen veronkantalakiin (609/2005). Lakimuutosta koskeneessa hallituksen esityksessä (HE 76/2012 vp) todettiin maksujärjestelyn korottomuudesta, että kysymys voisi lähinnä olla siitä, että maksuhalukkaan luonnollisen henkilön tilanne olisi niin säälittävä, että korkojen periminen ei olisi perusteltua ottaen huomioon hänen pyrkimyksensä suorittaa veroja taloudellisista vaikeuksista huolimatta. Toinen säännöksen perusteluissa mainittu tilanne voisi olla se, että elinkelpoisen yritystoiminnan jatkumisen turvaamiseksi velkojajärjestelmä voi päästä sopimukseen maksujärjestelystä, joihin olisi tarkoitus liittää saatavien osittainen tai kattava korottomuus.

Mahdollisuus myöntää maksujärjestely korottomana on tarkoitettu ainoastaan tilanteisiin, joissa verovelvolliskohtaisesti poikkeuksellisissa tapauksissa verovelvollisen esittämään yksityiskohtaiseen selvitykseen perustuen erittäin painavat kohtuussyyt puoltaisivat korotonta maksujärjestelyä. Verohallinnon mukaan maksujärjestelyjä ei ole käytännössä myönnetty korottomina. Covid-19-pandemiasta yrityksille yleisesti aiheutuneita taloudellisia ongelmia ei voida pitää lainkohdassa tarkoitettuna poikkeuksellisenä syynä.

Pykälän 4 momentti sisältää valtuutussäännöksen, jonka mukaan Verohallinto voi antaa tarkempia määräyksiä maksujärjestelyyn ryhtymisestä, maksuajasta, maksujärjestelyn turvaavasta väluudesta sekä muusta maksujärjestelyssä noudatettavasta menettelystä.

Verohallinto on antanut päätöksen maksujärjestelyssä noudatettavasta menettelystä (4/2021). Päätöksen 1 §:n mukaan Verohallinto voi verojen kerryttämiseksi ryhtyä maksujärjestelyyn tilapäisiin maksuvaikeuksiin joutuneen verovelvollisen kanssa sen sijaan, että verot lähetettäisiin ulosottoperintään tai ryhdyttäisiin muihin perintätoimiin. Maksujärjestely tehdään Verohallinnon kantamista veroista. Ryhtyessään maksujärjestelyyn Verohallinto laatii ja lähettää verovelvolliselle maksuaikataulun, jonka mukaisesti verot on suoritettava maksujärjestelyssä määriteltynä tasaerinä.

Päätöksen 2 §:ssä on määräykset maksujärjestelyn esteistä. Maksujärjestelyyn ei ryhdytä, jos verovelvollisella on ulosotossa perittävänä veroja, verovastuisiin perustuvia verovelkoja tai muita Verohallinnon saatavia taikka aikaisemmin tehtyyn maksujärjestelyyn sisältyneitä veroja

edelleen maksamatta tai verovelvollinen on laiminlyönyt verotusta koskevan ilmoittamisvelvollisuuden. Maksujärjestelyyn ei myöskään ryhdytä, jos verovelvollisella on voimassa yksityishenkilön velkajärjestelystä annetun lain (57/1993) tai yrityksen saneerauksesta annetun lain (47/1993) mukainen maksuohjelma, johon sisältyy Verohallinnon perittäväksi kuuluvia veroja. Verohallinto voi lisäksi olla ryhtymättä maksujärjestelyyn, jos lisämaksuajan myöntäminen ei muusta syystä ole tarkoituksenmukaista verojen kerryttämisen kannalta.

Päätöksen 4 §:n mukaan vakuudettoman maksujärjestelyn enimmäisaika on kaksi vuotta. Jos maksujärjestelylle on asetettu vakuus, maksuaika voi olla pidempi. Maksuaika on määriteltävä kuitenkin siten, että verot eivät vanhene maksujärjestelyn voimassaolon aikana. Päätöksen 5 §:n mukaan maksujärjestelyn ajalta peritään laissa säädetty viive- tai viivästyskorot. Maksujärjestely voi olla erittäin painavista kuten luonnollisen henkilön kokonaistilanteeseen tai yritystoiminnan jatkuvuuden turvaamiseen liittyvistä kohtuussyistä myös koroton.

Päätöksen 7 §:ssä on määrätty maksujärjestelyn raukeamisesta. Maksujärjestely raukeaa, jos verovelvollinen ei suorita maksuja maksuaikataulun mukaisesti, verovelvolliselle syntyy uutta verovelkaa tai jos verovelvollinen laiminlyö verotusta koskevan ilmoittamisvelvollisuuden. Verohallinto voi lisäksi rauettaa maksujärjestelyn muusta painavasta syystä, jos verojen kertymisen voidaan olettaa vaarantuvan. Päätöksen mukaan maksujärjestely voidaan uusia vain, jos maksujärjestelyn raukeaminen on johtunut viranomaisen virheestä tai muusta erittäin painavasta perustellusta syystä.

Maksujärjestelyssä maksuvaikeuksissa oleva verovelvollinen voi saada lisäaikaa erääntyneiden verojen maksamiselle. Jos verovelvollinen noudattaa maksujärjestelyn ehtoja, Verohallinto ei lähetä maksujärjestelyyn kuuluvaa veroa ulosottoon. Voimassa olevan maksujärjestelyn aikana yritystä ei myöskään poisteta ennakoperintäkisteristä, eikä maksujärjestelyyn sisältyvää verovelkaa julkaista verovelkarekisterissä tai protestilistalla.

Maksujärjestelypyyntöä harkitessaan Verohallinto arvioi verovelvollisen aiempaa velvoitteiden noudattamista, maksuvaikeuksien tilapäisyyttä sekä verovelvollisen mahdollisuuksia noudattaa ehdotettua maksujärjestelyä. Maksujärjestelyä tehtäessä siihen sisällytetään kaikki erääntyneet verovelat sekä jo tiedossa olevat lähitulevaisuudessa erääntyvät verot. Maksujärjestelyn tekemisen jälkeen siihen ei voi lisätä uusia veroja, jotka eivät sisälly maksujärjestelyyn. Uusien maksujärjestelyn aikana erääntyvien verojen maksamista edellytetään niille säädettyinä eräpäivinä tai hyvin pian sen jälkeen, muuten maksujärjestely raukeaa. Maksujärjestelyssä maksuohjelmaan kuuluvia verovelkoja lyhennetään pääsääntöisesti kuukausittaisina tasaerinä. Vain yksityishenkilöillä lyhennysten väli voi olla pidempi. Maksujärjestelyn ensimmäisen lyhennyserän maksamista edellytetään aina enintään kuukauden kuluttua maksujärjestelyn tekemisestä.

Se, että veroja ei voida lisätä maksujärjestelyyn sen tekemisen jälkeen, perustuu maksuvaikeuksien tilapäisyyden arviointiin. Maksujärjestely on kertaluonteinen toimenpide, jolla maksuvaikeudet tulisi saada hallintaan ja uudet verot maksettua ajallaan. Vaatimus lyhennysten aloittamisesta enintään kuukauden kuluttua maksujärjestelyn tekemisestä perustuu edellytykseen, että verovelvollinen kykenee noudattamaan maksujärjestelyä siten, että vero kertyy muita perintätoimenpiteitä todennäköisemmin.

2.2 Viivästyskorko

Viivästyskorosta ja sen laskemisesta säädetään veronlisäyksestä ja viivekorosta annetun lain (1556/1995) 5 a ja 5 b §:ssä. Lain 5 a §:n 1 momentin mukaan maksamatta jätetyille veronkantolain soveltamisalaan kuuluvalla verolle sekä verotusmenettelystä annetun lain (1558/1995) 57

§:ssä tarkoitetun verotuksen oikaisun yhteydessä määrättävälle verolle lasketaan viivästyskorkoa. Viivästyskorko on kutakin kalenterivuotta edeltävän puolivuotiskauden korkolain (633/1982) 12 §:ssä tarkoitettu viitekorko lisättynä seitsemällä prosenttiyksiköllä.

Lain 5 b §:n 1 momentin mukaan viivästyskorko lasketaan maksamatta olevalle verolle eräpäivää seuraavasta päivästä veron suorittamispäivään.

Korkolain 12 §:n mukaan tässä laissa tarkoitettu viitekorko on Euroopan keskuspankin viimeimpään perusrahoitusoperaatioon ennen kunkin puolivuotiskauden ensimmäistä kalenteripäivää soveltama korko pyöristettynä ylöspäin lähimpään seuraavaan puoleen prosenttiyksikköön. Kyseisen puolivuotiskauden ensimmäisenä kalenteripäivänä voimassa olevaa viitekorkoa sovelletaan seuraavien kuuden kuukauden ajan. Lain 12 a §:n mukaan Suomen Pankin on viipymättä julkaistava Suomen säädöskokoelmassa ilmoitus 12 §:ssä tarkoitettua viitekorosta ja sen voimassaoloajasta.

Suomen Pankin ilmoittama viitekorko ajalle 1.7.2020–31.12.2020 on 0,0 prosenttia (Suomen Pankin ilmoitus viitekorosta ja viivästyskorosta, 483/2020). Ajalle 1.7.2020–31.12.2020 ilmoitettua viitekorkoa sovelletaan verotuksessa 1.1.2021–31.12.2021. Veronlisäyksestä ja viivekorosta annetun lain 5 a §:ssä tarkoitettu viivästyskorko on ajalla 1.1.2021–31.12.2021 siten seitsemän prosenttia.

Maksujärjestelyssä verovelvollinen ei vapaudu viivästysseuraamusten maksamisesta. Maksujärjestelyn ajalta maksujärjestelyyn kuuluvista veroista peritään veronlisäyksestä ja viivekorosta annetun lain 5 a §:ssä säädetty viivästyskorko, joka vuonna 2021 on seitsemän prosenttia. Vain erittäin painavista kohtuussyistä maksujärjestely on mahdollista tehdä myös siten, että viivästyskorkoa ei peritä. Viivästyskoron perimättä jättäminen on erittäin poikkeuksellista.

2.3 Palautusten käyttäminen huojennettuun maksujärjestelyyn kuuluvalla verolla

Veronkantolain 4 luvussa säädetään palautuksen käyttämisestä ja säilyttämisestä. Lain 22 §:ssä säädetään palautusten käyttämisestä koskevasta pääsäännöstä. Pykälän 1 momentin mukaan Verohallinto käyttää palautuksen verovelvollisen erääntyneiden verojen tai muiden Verohallinnon saatavien suoritukseksi. Pykälän 2 momentin mukaan palautus voidaan käyttää myös sellaisten verojen suoritukseksi, joista palautuksen saaja on vastuussa. Lain 23 §:ssä säädetään palautuksen käyttämisestä muun viranomaisen saatavan suoritukseksi.

Palautuksen käyttämisen esteistä säädetään veronkantolain 25 §:ssä. Pykälän 1 momentin mukaan palautusta ei käytetä vanhentuneen velan suoritukseksi. Palautusta ei myöskään käytetä ilman verovelvollisen pyyntöä sellaisen velan tai sen osan suoritukseksi, jonka täytäntöönpano on kokonaan kielletty tai keskeytetty. Pykälän 3 momentin mukaan palautuksen saajan konkurssi tai palautuksen ulosmittaus eivät estä palautuksen käyttämistä Verohallinnon saatavan suoritukseksi.

Palautuksen käyttöjärjestyksestä säädetään veronkantolain 26 §:ssä. Pykälän 1 momentin mukaan palautus käytetään verovelvollisen erääntyneiden verojen ja muiden Verohallinnon saatavien suoritukseksi noudattaen, mitä 6 §:ssä säädetään. Pykälän oma-aloitteisia veroja koskevan 2 momentin mukaan 7 §:ssä tarkoitetun veron palautus käytetään ensisijaisesti 7 §:ssä tarkoitettujen verojen suoritukseksi noudattaen, mitä 6 §:ssä säädetään. Pykälän 3 momentissa on säädetty maksujärjestelyn tai perintätoimien kohteena olevia saatavia koskevasta poikkeuksesta. Verohallinto voi käyttää palautuksen 1 ja 2 momentissa säädetystä poiketen viimeiseksi niiden saatavien suoritukseksi, joista on tehty maksujärjestely tai jotka on lähetetty perittäväksi ulosottoihin sekä muissa vastaavissa tilanteissa, joissa käyttöjärjestyksestä poikkeamisesta on

sovittu palautuksen saajan kanssa tai joissa palautusta tulisi käytetyksi perintätoimen kohteena olevan saatavan suoritukseksi palautuksen saajan edun vastaisesti. Pykälän 4 momentin mukaan Verohallinto voi käyttää palautuksen ensisijaisesti verovelvollisen omien verojen suoritukseksi ja sen jälkeen niiden verojen suoritukseksi, joista verovelvollinen on vastuussa.

Maksun ja palautuksen yleisestä käyttöjärjestyksestä säädetään veronkantolain 6 §:ssä. Pykälän 1 momentin mukaan maksua ja palautusta käytetään verojen suoritukseksi verojen vanhentumispäivän mukaisessa järjestyksessä vanhimmasta uusimpaan. Samana päivänä vanhentuvien verojen suoritukseksi maksu ja palautus käytetään eräpäivien mukaisessa järjestyksessä vanhimmasta uusimpaan. Myöhässä ilmoitetun oma-aloitteisen veron eräpäivänä pidetään tällöin päivää, jolloin veroilmoitus on annettu. Pykälän 1 momentissa on säädetty myös maksujen ja palautusten käyttöjärjestyksestä, jos verot erääntyvät samana päivänä. Säännöksen mukaisesti maksut ja palautukset käytetään esimerkiksi ensin tuloveroille ja vasta sen jälkeen ennakonpidätyksiin. Ennakonpidätyksiin maksuja ja palautuksia käytetään kuitenkin ennen arvonlisäveroja.

Veronkantolain 30 §:ssä säädetään palautettavan määrän maksamisesta. Pykälän 1 momentin mukaan Verohallinto maksaa verovelvolliselle palautettavan määrän viivytystä sen jälkeen, kun oikeus palautukseen on selvitetty, ellei palautusta ole käytettävä veron tai muun saatavan suoritukseksi.

2.4 Huojennetut maksujärjestelyt

Keväällä 2020 covid-19-pandemian takia maksuvaikeuksiin joutuneiden yritysten tilannetta helpotettiin alentamalla maksujärjestelyn kohteena olevista veroista maksettavaa viivästyskorkoa väliaikaisesti 4,5 prosenttiyksiköllä seitsemästä prosentista 2,5 prosenttiin. Lisäksi verovelvolliset saattoivat hakea tammi-maaliskuussa suoritettuja arvonlisäveroja palautettavaksi. Palautetut arvonlisäverot maksetaan takaisin Verohallinnolle maksujärjestelyn yhteydessä. Samassa yhteydessä Verohallinto helpotti omilla toimillaan maksujärjestelyn ehtoja. Maksuohjelman ensimmäisen maksuerän ajankohtaa lykättiin kolmen kuukauden päähän maksujärjestelyn tekemisestä, kun tavallisesti ensimmäinen maksuerä tulee maksettavaksi kuukauden kuluttua maksujärjestelyn tekemisestä. Maksujärjestelyyn saattoi ottaa myös mukaan tavallisesta poiketen aikaisempaan maksujärjestelyyn kuuluneita veroja, jotka olivat maksamatta. Verohallinto toteutti menettelymuutokset muuttamalla väliaikaisesti maksujärjestelyssä noudatettavasta menettelystä antamansa päätöksen (1017/2019) 2 ja 7 §:ää.

Viivästyskoron alentamista koskeneen hallituksen esityksen (HE 33/2020 vp) mukaan huojennettujen maksujärjestelyjen tavoitteena oli, yhdessä hallituksen muiden yrityksiä tukevien toimien kanssa, auttaa yrityksiä selviämään kriisitilanteen yli ja siten välttämään konkurssseja. Maksujärjestelyn ehtojen helpottamisella ja maksujärjestelyyn kuuluvien verojen viivästyskorokojen alentamisella pyrittiin helpottamaan vaikeimmassa asemassa olevien yritysten tilannetta. Joustavammalla menettelyllä tavoiteltiin, että muutoin elinkelpoinen yritys voisi välttyä konkurssilta ja selviytyä lopulta myös verovelvoitteistaan maksujärjestelyn tuoman maksuajan turvin. Helpotusten kohdejoukoksi arvioitiin erityisesti pieniä ja keskisuuria yrityksiä, joilla ei välttämättä ollut käytössään muita rahoituskeinoja, joihin suuremmat yritykset olisivat voineet turvautua tilapäisissä maksuvaikeuksissaan.

Viivästyskoron alentaminen toteutettiin lisäämällä veronlisäyksestä ja viivekorosta annettuun lakiin väliaikaisesti uusi 5 e §. Pykälän mukaan veronkantolain 41 §:ssä tarkoitetun maksujärjestelyn kohteena olevalle verolle eräpäivän jälkeiseltä ajalta laskettava viivästyskorko on kutakin kalenterivuotta edeltävän puolivuotiskauden korkolain 12 §:ssä tarkoitettu viitekorko li-

säätynä neljällä prosenttiyksiköllä. Viivästyskoron määräksi säädettiin siten alun perin neljä prosenttia, koska korkolaissa tarkoitettu viitekorko oli nolla prosenttia. Alempaa viivästyskorkoa sovellettiin, jos maksujärjestelyn kohteena oleva vero oli erääntynyt 1.3.2020 tai sen jälkeen. Laki tuli voimaan 1.5.2020 ja oli voimassa 31.8.2020 asti. Alempaa viivästyskorkoa sovellettiin lain voimassaoloaikana tehtyihin maksujärjestelyihin. Lakia sovellettiin myös maksujärjestelyihin, joita oli haettu lain voimassaoloaikana. Vastaava koronalennus toteutettiin myös autoverolain (1482/1994), valmisteverotuslain (182/2010), ajoneuvoverolain (1281/2003) ja polttoainemaksusta annetun lain (1280/2003) nojalla tehtyjen maksunlykkäysten kohteena olevalle verolle tai maksulle maksettavaan viivekorkoon.

Viivästyskoron määrää alennettiin edelleen 2,5 prosenttiin 26.6.2020 voimaan tulleella lakimuutoksella (485/2020). Muutos perustui hallituksen esitykseen HE 74/2020 vp, jonka perusteella huojennettu maksujärjestely laajennettiin koskemaan alkuvuonna 2020 erääntyneitä jo suoritettuja arvonlisäveroja. Verohallinto maksoi hakemuksesta nämä maksujärjestelyyn otetut arvonlisäverot verovelvolliselle ja verovelvollinen suorittaa ne maksuohjelman mukaisesti takaisin Verohallinnolle. Hallituksen esityksessä ehdotettiin lisäksi, että veronlisäyksestä ja viivekorosta annetun lain 5 e §:ää muutettaisiin siten, että viivästyskoron määrää alennettaisiin neljästä prosentista kolmeen prosenttiin. Eduskuntakäsittelyssä esitystä muutettiin siten, että viivästyskoron määrä alennettiin ehdotetusta kolmesta prosentista 2,5 prosenttiin.

Hallituksen esityksessä HE 74/2020 vp ehdotettiin myös, että veronpalautusten käyttäminen huojennettuun maksujärjestelyyn kuuluvien verojen suoritukseksi estettäisiin. Tämä toteutettiin muuttamalla väliaikaisesti veronkantolain 25 §:n 1 momenttia sekä lisäämällä väliaikaisesti 26 §:ään uusi 5 momentti ja 43 §:ään uusi 5 momentti. Veronkantolain 25 §:n 26.6.2020-31.12.2020 välisenä aikana voimassa olleen 1 momentin 3 kohdan mukaan palautusta ei käytetä 41 §:ssä tarkoitetun maksujärjestelyn kohteena olevan veron suoritukseksi, jos maksujärjestelyyn sovelletaan veronlisäyksestä ja viivekorosta annetun lain 5 e §:ää. Samassa yhteydessä veronkantolakiin säädettiin väliaikaisesti myös uusi 25 a §, jossa säädettiin palautusten maksamisesta verovelvolliselle maksujärjestelyn yhteydessä. Palautus voitiin maksaa verovelvolliselle, jos palautus oli käytetty veronkantolain 22 §:n mukaisesti sellaisen veron suoritukseksi, josta oli tehty huojennettu maksujärjestely. Palautus voitiin maksaa, jos se oli käytetty veron suoritukseksi 25.3.2020-25.6.2020 välisenä aikana. Palautukset, jotka oli siis käytetty ennen palautuksen käyttämisen estämistä koskevan säännöksen voimaantuloa sellaisen veron suoritukseksi, josta oli vireillä huojennettua maksujärjestelyä koskeva hakemus, voitiin siten jälkikäteen maksaa verovelvolliselle ja lisätä maksujärjestelyyn.

2.5 Huojennetut maksujärjestelyt lukuina

2.5.1 Tehdyt huojennetut maksujärjestelyt

Huojennettua maksujärjestelyä oli mahdollista hakea Verohallinnon asiointipalvelussa (Oma-Vero) 25.3.2020 alkaen. Vireillä ollut maksujärjestelyhakemus esti perintätoimet hakemuksen kohteena olleista verovelloista. Koron alentamista koskenut ensimmäinen lakimuutos tuli voimaan 1.5.2020. Verohallinto ei kuitenkaan voinut aloittaa maksujärjestelyhakemusten käsittelyä vielä tässä vaiheessa, koska valtiovarainministeriössä oli ryhdytty valmistelevaan säännöksiä alkuvuonna 2020 suoritettujen arvonlisäverojen palauttamisesta ja niiden lisäämisestä huojennettujen maksujärjestelyjen piiriin. Maksujärjestelyjen tekeminen viivästyi 26.6.2020 jälkeiseen aikaan, jolloin arvonlisäveron palauttamista ja viivästyskoron alentamista 2,5 prosenttiin, koskeva lakimuutos oli vahvistettu ja tullut voimaan. Suurin osa huojennetuista maksujärjestelyistä tehtiin kesäkuun ja heinäkuun 2020 vaihteessa. Huojennettua maksujärjestelyä saattoi hakea lain voimassaoloaikana eli 31.8.2020 asti.

Huojennettuun maksujärjestelyyn otettiin kaikki verovelvollisen maksujärjestelyn tekohetkellä erääntyneet verovelat ja tiedossa olleet tulevat verot. Maksujärjestelyn tekemisen viivästyminen kesäkuun ja heinäkuun vaihteeseen tarkoitti, että maksujärjestelyssä saattoi olla verovelvollisen maaliskuu-kesäkuun 2020 verot sekä palautetut arvonlisäverot tammi-, helmi- ja maaliskuulta 2020. Maksuohjelmien ensimmäiset maksuerät olivat kolmen kuukauden päästä maksujärjestelyn tekemisestä. Valtaosalla verovelvollisista tämä ajoittui syyskuun ja lokakuun vaihteeseen.

Huojennettuja maksujärjestelyjä tehtiin yhteensä 35 025 verovelvolliselle. Huojennetuissa maksujärjestelyissä oli veroja yhteensä noin 1,376 miljardia euroa. Suurin osa maksujärjestelyissä mukana olleista veroista oli arvonlisäveroa. Ennakonpidätykset ja työnantajan sairausvakuutusmaksut olivat toiseksi suurin huojennetuissa maksujärjestelyissä mukana ollut verolaji. Alla olevassa taulukossa on eroteltu huojennetuissa maksujärjestelyissä mukana olleet verot verolajeittain.

Huojennettuihin maksujärjestelyihin kuuluneet verot verolajeittain

Verolaji	Veron määrä milj. €
Arvonlisävero	1 066
Ennakonpidätys ja työnantajan sairausvakuutusmaksu	222
Henkilöasiakkaiden tulovero	64
Yhteisöjen tulovero	29
Kiinteistövero	18
Muut verot	16

Huojennetuissa maksujärjestelyissä mukana olleista arvonlisäveroista 363 miljoonaa euroa oli tammi-, helmi- ja maaliskuussa 2020 suoritettuja arvonlisäveroja, jotka palautettiin verovelvollisille. Yhteensä arvonlisäveroja palautettiin 4 860 verovelvolliselle.

Huojennettuihin maksujärjestelyihin kuuluneet verot toimialoittain

Toimiala	Alkuperäinen maksujärjestelyvelan määrä milj. €
Tukku- ja vähittäiskauppa	296
Teollisuus	248
Rakentaminen	229
Hallinto- ja tukipalvelutoiminta	107
Ammatillinen, tieteellinen ja tekninen toiminta	82
Informaatio ja viestintä	62
Kuljetus ja varastointi	52
Kiinteistöalan toiminta	41
Majoitus- ja ravitsemistoiminta	35
Maa-, metsä- ja kalatalous	31

Yllä olevassa taulukossa on listattu toimialakohtaisesti kymmenen toimialaa, joille tehtiin verojen määrällä mitattuna eniten huojennettuja maksujärjestelyjä. Yrityksen toimialana on käytetty sitä toimialaa, jonka yritys on ilmoittanut Verohallinnolle. Toimialajako pohjautuu Tilastokeskuksen käyttämään toimialaluokitukseen.

Huojennetut maksujärjestelyt asiakastyypeittäin

Asiakastyypit	Verovelan alkuperäinen määrä huojennetuissa maksujärjestelyissä milj. €	Veroverovelvollisten määrä
Pörssiyritykset, monikansalliset yritykset, muut KOVE-yritykset ¹	367	201
Suuret yritykset, keski- ja pienyritykset, ulkomaiset yhteisöt ja sivuliik- keet	243	310
Pienyritykset, mikroyritykset, ei-tilintarkastusvelvolliset	567	11 633
Asunto- ja keskinäiset kiinteistöosa- keyhtiöt, osuuskunnat, yhdistykset ja säätiöt	7	331
Yrittäjät (mm. elinkeinonharjoittajat, yhtymän osakkaat, maataloudenhar- joittajat)	87	11 790
Sijoittajat	8	307
Ansiotuloja saavat (mm. palkansaa- jat, eläkeläiset, etuudensaajat, met- sänomistajat)	18	8511

Yllä olevassa taulukossa on jaoteltu huojennettuihin maksujärjestelyihin sisältyneet verot asiakastyypeittäin. Lisäksi taulukosta käy ilmi verovelvollisten määrät asiakastyypeittäin, joille tehtiin huojennettu maksujärjestely. Asiakastyypijaottelu perustuu Verohallinnon aineistossa käytettyyn jaotteluun.

2.5.2 Huojennettujen maksujärjestelyjen maksutilanne

Voimassa olevia huojennettuja maksujärjestelyjä oli huhtikuun 2021 alussa² noin 15 200 verovelvollisella. Maksamattomia veroja näissä maksujärjestelyissä on yhteensä 609 miljoonaa euroa. Noin 10 400 verovelvollista on maksanut huojennetun maksujärjestelynsä jo kokonaisuudessaan. Näihin maksujärjestelyihin kuului veroja noin 270 miljoonaa euroa. Rauenneita huojennettuja maksujärjestelyjä, joihin kuuluneita veroja ei ole raukeamisen jälkeen maksettu ko-

¹Yhteisö, jonka verotus toimitetaan Konserniverokeskuksessa.

² 7.4.2021 maksutilanne.

konaan, on noin 3 700 kappaletta. Verovelan määrä raukeamishetkellä näissä maksujärjestelyissä oli noin 68 miljoonaa euroa. Osa tästä määrästä on maksettu raukeamisen jälkeen. Lisäksi niin kutsuttuja ei-aktiiviseksi luokiteltuja huoennettuja maksujärjestelyitä on noin 3 800 kappaletta. Tällaiset maksujärjestelyt ovat pääosin sellaisia maksujärjestelyjä, jotka ovat rauenneet, mutta joihin kuuluneet verot ovat tulleet raukeamisen jälkeen maksetuksi.

2.5.3 Huoennettujen maksujärjestelyjen arviointia

Verohallinnon tiedoista käy ilmi, että verovelvolliset ovat suoriutuneet huoennettujen maksujärjestelyjen maksueristä pääosin hyvin. Merkittävä osa verovelvollisista on jopa maksanut maksuohjelman mukaiset maksut kokonaan etujassa. Rauenneiden maksujärjestelyjen osuus ei myöskään poikkea rauenneiden maksujärjestelyjen osuudesta ennen covid-19-pandemiaa. Maksujärjestelyn raukeaminen ei toisaalta tarkoita sitä, että vero jää kokonaan saamatta. Verohallinto käyttää näissä tilanteissa muita käytettävissä olevia keinoja verojen perimiseksi kuten esimerkiksi ulosottoa.

Verohallinnon huoennettuja maksujärjestelyjä koskevan aineiston perusteella voidaan todeta, että huoennettuja maksujärjestelyjä on tehty eniten pienille yrityksille ja yrittäjille, kun määriä tarkastellaan verovelvollisten lukumäärän perusteella. Tässä suhteessa maksujärjestelyjen kautta annetun tuen voidaan katsoa kohdistuneen helpotuksista päätettäessä ensisijaisena kohderyhmänä pidettyyn yritysjoukkoon.

Toisaalta, kun maksujärjestelyaineistoa tarkastellaan huoennettuihin maksujärjestelyihin kuuluneiden verojen euromäärien perusteella, voidaan havaita, että huoennettujen maksujärjestelyjen kautta annettu tuki ei ole euromääräisesti erityisesti kohdistunut covid-19-pandemiasta pahiten kärsineille yrityksille, kuten vaikeimmassa asemassa oleville pienille ja keski suurille yrityksille. Suuret kansainväliset yritykset muodostavat huomattavan osuuden huoennettujen maksujärjestelyjen kokonaisvelkamäärästä. Edellä esitetyn taulukon perusteella pörssiyrityksien, monikansallisten yritysten ja suurten konsernien osuus maksujärjestelyjen kokonaisvelkamäärästä oli noin 27 prosenttia. Myös muut suuret yritykset hakivat laajalti huoennettuja maksujärjestelyjä.

Toimialakohtaisesta vertailusta käy ilmi, että euromääräisesti eniten huoennettuja maksujärjestelyjä on tehty kaupan, rakentamisen ja teollisuuden toimialoilla. Rakentamisen ja teollisuuden ei voida katsoa kärsineen pahiten covid-19-pandemiasta ja sen leviämisen estämiseksi asetetuista rajoituksista tai kuluttajakäyttäytymisen muutoksista. Lisäksi mainittujen toimialojen osuus maksujärjestelyveloista ylittää selvästi näiden toimialojen osuuden vuonna 2019 maksetuista veroista.

Hallituksen esityksessä HE 74/2020 vp todetaan, että viivästyskoron laskemisella on vaikutusta maksujärjestelyjen houkuttelevuuteen. Esityksen mukaan esityksen antamishetkellä voimassa ollut neljän prosentin suuruista viivästyskorkoa voitiin pitää sinänsä jo houkuttelevana rahoituskeinona monille yrityksille, kun otetaan huomioon, että maksujärjestely ei edellytä vakuuksien antamista. Esityksessä arvioitiin, että ehdotettu viivästyskorkoprosentin laskeminen kolmeen tekisi maksujärjestelystä entistä houkuttelevamman yritysten kannalta. Viivästyskorkoprosenttia alennettiin vielä lisää 0,5 prosenttiyksiköllä esityksen eduskuntakäsittelyssä 2,5 prosenttiin.

Verohallinnon huoennettuja maksujärjestelyjä koskevat tiedot viittaavat siihen, että erityisesti suuremmat yritykset ovat käyttäneet huoennettuja maksujärjestelyjä alhaisen viivästyskoron takia edullisena rahoituskeinona. Korkeammalla viivästyskoron tasolla suuret yritykset olisivat

voineet päätyä käyttämään muita käytettävissä olleita rahoituskeinoja kuin huojennettua maksujärjestelyä. Pienillä yrityksillä ei puolestaan olisi välttämättä ollut mahdollista käyttää koronakriisin aiheuttamissa maksuvaikeuksissa vastaavia muita rahoituskeinoja maksujärjestelyjen sijaan.

Huojennettujen maksujärjestelyiden kautta annettu tuki oli yksi hallituksen tukimuodoista covid-19-pandemiasta kärsineille yrityksille. Toisin kuin yritysten kustannustukea, verojen maksujärjestelyn kautta annettavaa tukea ei ole mahdollista rajata pahiten pandemiasta kärsineisiin yrityksiin tai toimialoihin. Verojen maksujärjestelyjen kautta annettu tuki kohdistuu siten heikommiin niihin yrityksiin, jotka ovat eniten tuen tarpeessa, ja tukea voivat saada myös sellaiset yritykset, jotka eivät sitä välttämättä tarvitsisi. Maksujärjestelyvelalle maksettava alhainen viivästyskorko lisäsi tukimuodon houkuttelevuutta ja heikensi osaltaan tuen osumatarkkuutta. Verohallinto ei voi maksujärjestelyhakemuksia käsitellessään tutkia hakemusten suuresta määrästä johtuen laajasti sitä, onko maksujärjestelyä hakeva yritys todellisissa maksuvaikeuksissa.

Huojennetut maksujärjestelyt poikkeavat kuitenkin tukimuotona suorista tuista siten, että maksujärjestelyssä kysymys on veronmaksun lykkäämisestä eikä siten valtion näkökulmasta tukimäärän lopullisesta menetyksestä. Maksujärjestelyn muodossa annettu tuki saadaan pääosin takaisin, kun verovelvollinen maksaa verot maksuohjelman mukaisesti myöhemmin. Vuonna 2020 tehtyjen huojennettujen maksujärjestelyjen maksuja on maksettu keskimäärin hyvin.

3 Tavoitteet

Esityksen tavoitteena on yritysten toiminnan jatkuvuuden tukeminen covid-19-pandemian aikaansaamassa vaikeassa tilanteessa sekä konkurssiin ajautuvien yritysten määrän vähentäminen helpottamalla verojen maksujärjestelyä koskevaa menettelyä. Verohallinnon toimivaltaan kuuluvat menettelymuutokset mahdollistavat lisämaksuajan saamisen verojen maksamiselle covid-19-pandemian aiheuttaman kriisin pitkittyttyä. Ehdotetun lainmuutoksen ja Verohallinnon menettelymuutosten tarkoituksena on erityisesti helpottaa niiden yritysten tilannetta, joilla on voimassa oleva huojennettu maksujärjestely viime vuodelta, ja joiden toimintaa rajoitustoimet ovat erityisesti haitanneet. Lisämaksuajan myöntäminen mahdollistaa verovelvollisten selviämisen maksujärjestelyn mukaisista maksuista covid-19-pandemian tautitilanteen parantuessa ja rajoitusten lieventyessä, kun rokote kattavuus nousee.

4 Ehdotukset ja niiden vaikutukset

4.1 Keskeiset ehdotukset

4.1.1 Uudet huojennetut maksujärjestelyt

Esityksessä ehdotetaan, että maksujärjestelyn kohteena olevista veroista maksettavaa viivästyskorkoa alennettaisiin väliaikaisesti 4,5 prosenttiyksiköllä. Vuonna 2021 sovellettavan korkotason mukaan alennettu viivästyskorko olisi 2,5 prosenttia. Alempaa korkoa sovellettaisiin maksujärjestelyihin, jotka tehdään lain voimassaoloaikana, tai joita koskeva hakemus tehdään viimeistään 31.8.2021.

Alennetun koron piiriin tulevia maksujärjestelyjä ei rajattaisi verovelvollisryhmittäin tai verolajeittain. Uutta huojennettua maksujärjestelyä voisivat siten hakea niin yritykset kuin luonnolliset henkilöt. Maksujärjestelyn kohteena voisivat olla kaikki Verohallinnon kantamat verolajit. Viime vuoden huojennetuista maksujärjestelyistä poiketen alemman koron soveltamista ei tällä kertaa rajattaisi veron eräpäivän perusteella. Alennettua viivästyskorkoa sovellettaisiin 1.5.2021 jälkeiseltä ajalta. Muutos olisi tarkoitettu määräaikaiseksi ja sen tarkoituksena olisi helpottaa

pitkittyneen covid-19-pandemian ja kiristyneiden rajoitustoimien johdosta maksuvaikeuksiin joutuneita yrityksiä.

Samalla kun viivästyskorkoa alennettaisiin väliaikaisesti, Verohallinto helpottaisi omilla toimillaan maksujärjestelyn ehtoja muuttamalla maksujärjestelyssä noudatettavasta menettelystä antamaansa päätöstä. Voimassa olevista määräyksistä poiketen uutta huojennettua maksujärjestelyä voisivat hakea myös sellaiset verovelvolliset, joilla on voimassa oleva maksujärjestely. Uuteen maksujärjestelyyn voitaisiin ottaa mukaan aikaisemmassa maksujärjestelyssä jäljellä olevat maksamatta olevat verovelat. Sen lisäksi uuteen maksujärjestelyyn voitaisiin ottaa myös muut erääntyneet verot, jotka ovat syntyneet maksujärjestelyn aikana. Myös aikaisempaan rauenneseen maksujärjestelyyn kuuluneet verovelat voitaisiin ottaa mukaan uuteen maksujärjestelyyn. Uuden maksujärjestelyn kesto voisi olla enintään 24 kuukautta.

Ulosotossa olevat verovelat olisivat jatkossakin uuden maksujärjestelyn tekemisen esteenä. Uutta maksujärjestelyä ei siten voitaisi tehdä sellaiselle verovelvolliselle, jonka maksujärjestely on rauennut, ja jonka verovelat on lähetetty ulosottoon perittäväksi.

Esityksessä ehdotettu lakimuutos ja Verohallinnon muutokset maksujärjestelymenettelyyn muodostavat kokonaisuuden, jolla helpotetaan maksuvaikeuksiin joutuneiden yritysten vaikeaa asemaa. Erityisesti mahdollisuus uuteen maksujärjestelyyn helpottaa sellaisia yrityksiä, joille on tehty viime vuoden kesänä huojennettu maksujärjestely ja joille koronakriisin pitkittyminen ja kiristyneet rajoitustoimet ovat aiheuttaneet vaikeuksia suoriutua maksuohjelman mukaisista suorituksistaan sekä maksujärjestelyn tekemisen jälkeisistä uusista veroista. Nämä yritykset voisivat käytännössä saada vuoden lisää maksuaikaa maksuohjelmaansa, kun uusi maksujärjestely korvaisi noin vuoden verran voimassa olleen vanhan maksujärjestelyn. Samalla uuteen maksujärjestelyyn voisi lisätä muitakin erääntyneitä veroja. Joustavammalla menettelyllä tavoitellaan, että muutoin elinkelpoinen yritys voisi välttää konkurssilta ja selviytyä lopulta myös verovelvoitteistaan maksujärjestelyn tuoman maksuajan turvin.

4.1.2 Palautusten käytön estäminen huojennettuun maksujärjestelyyn kuuluvaan veroon

Esityksessä ehdotetaan, että veronpalautuksia ei käytettäisi maksujärjestelyyn kuuluvien verojen suorituksiksi, jos maksujärjestelyyn sovelletaan veronlisäyksestä ja viivekorosta annetun lain väliaikaisen 5 e §:n mukaista alempaa viivästyskorkoa. Ehdotuksella estettäisiin veronpalautusten käyttäminen huojennettuun maksujärjestelyyn kuuluvien verojen suorituksiksi. Palautusten käyttämisen sijasta palautukset maksettaisiin verovelvolliselle, jos palauttamiselle ei olisi muita esteitä. Vastaavasta helpotuksesta huojennetuille maksujärjestelyille säädettiin vuoden 2020 kesäkuussa ja se oli voimassa vuoden 2020 loppuun asti.

Huojennetun maksujärjestelyn tarkoituksena on antaa yrityksille lisää maksuaikaa veroille ja siten tukea yrityksen maksuvalmiutta pitkittyneen covid-19-pandemian ja sen johdosta toteutettujen rajoitustoimenpiteiden aikana. Veronpalautusten maksaminen verovelvolliselle sen sijaan, että niitä käytettäisiin maksujärjestelyvelkojen suorituksiksi, tukisi myös osaltaan tätä tavoitetta.

Ehdotettu palautusten käyttämisen estäminen koskisi ainoastaan huojennettuihin maksujärjestelyihin kuuluvia verovelkoja. Soveltamisen rajaamisen taustalla on ehdotetun muutoksen kiinteä liittyminen huojennettuun maksujärjestelyyn ja sen tavoitteeseen helpottaa yrityksille covid-19-pandemian ja sen johdosta toteutetuista rajoitustoimenpiteistä aiheutuneita tilapäisiä maksuvaikeuksia. Muutos olisi määräaikainen ja voimassa vuoden 2021 loppuun asti.

Viime vuonna verovelvollisille maksettiin pyynnöstä takaisin palautuksia, jotka oli käytetty huojennettujen maksujärjestelyvelkojen suorituksiksi ennen palautusten käyttämisen estämistä koskevan säännöksen voimaantuloa. Tässä esityksessä ei ehdoteta vastaavaa säännöstä säädettäväksi. Palautusten käyttöjen purkamista takautuvasti maksujärjestelyhakemuksen vireilläolon ajalta ei voida pitää tarkoituksenmukaisena. Viime vuonna maksujärjestelyhakemusten käsittely viivästyi arvonalisäveron palautusta koskevien säännösten valmistelun takia, jonka takia palauttaminen oli silloin perusteltua. Palautusten purkamisen toteuttaminen Verohallinnon tietojärjestelmiin myös viivästyttäisi merkittävästi maksujärjestelyhakemusten käsittelyä ja siten maksuohjelmien alkamista.

4.2 Pääasialliset vaikutukset

4.2.1 Taloudelliset vaikutukset

Viivästyskoron alentaminen ja maksujärjestelymenettelyä koskevat helpotukset

Esityksen tavoitteena on helpottaa pitkittyneen covid-19-pandemian ja rajoitustoimenpiteiden takia maksuvaikkeuksiin joutuneiden yritysten tilannetta. Tavoitteena on, yhdessä hallituksen muiden yrityksiä tukevien toimien kanssa, auttaa yrityksiä selviämään kriisitilanteen yli ja siten välttämään konkurssseja. Maksujärjestelyn ehtojen helpottamisella ja maksujärjestelyyn kuuluvien verojen viivästyskorkojen alentamisella pyritään helpottamaan erityisesti niiden yritysten tilannetta, joilla on voimassa oleva huojennettu maksujärjestely viime kesältä, mutta joilla on pitkittyneen pandemian takia vaikeuksia suoriutua maksuohjelman mukaisista maksuista ja maksuohjelman ulkopuolisista uusista veroista.

Esityksen taloudellisia vaikutuksia arvioitaessa huomioon on otettu sekä maksujärjestelyyn ehdotettu lakimuutos viivästyskoron alentamisesta että Verohallinnon toteuttamat helpotukset maksujärjestelymenettelyn ehtoihin. Nämä toimenpiteet muodostavat yhdessä kokonaisuuden, jolla pyritään helpottamaan maksuvaikkeuksiin joutuneiden yritysten asemaa ja siten välttämään muutoin elinkelpoisten yritysten konkurssseja. Esityksessä ehdotetun viivästyskoron alentamisen vaikutuksia julkiseen talouteen ei ole mahdollista arvioida itsenäisesti ilman, että huomioon otetaan samalla Verohallinnon menettelyyn tekemät muutokset.

Maksujärjestelyssä verovelvollinen saa lisää maksuaikaa järjestelyyn kuuluville veroille. Veronsaajien näkökulmasta tämä tarkoittaa, että verot tilitetään myöhemmin. Maksujärjestelyssä verovelvollinen voi saada maksuaikaa enintään 24 kuukautta. Viime vuonna tehdyissä huojennetuissa maksujärjestelyissä vuoden 2020 verotuloja siirtyi vuosille 2021 ja 2022. Tilanteessa, jossa tämän esityksen mukainen uusi huojennettu maksujärjestely korvaa viime vuoden kesällä tehdyn maksujärjestelyn, verotulojen tilitys siirtyy osin vuoden 2023 puolelle. Uuteen huojennettuun maksujärjestelyyn voidaan ottaa mukaan myös uusia vuonna 2021 erääntyneitä veroja. Näiden verojen takaisinmaksu jakautuu maksuohjelman mukaisesti vuosille 2021–2023.

Maksujärjestelyssä kysymyksessä ei siis olisi tilanne, jossa verotulot jäisivät kokonaan saamatta. Maksujärjestelyyn liittyy kuitenkin riski siitä, että verovelvollinen ei pysty maksamaan maksuohjelman mukaisia maksuja. Riski on sitä suurempi, mitä pidempi maksuohjelman kesto on. Huojennetuista maksujärjestelyistä saatujen tietojen perusteella maksuohjelmista on rauennut velkamäärällä mitaten noin 7 prosenttia. Merkittävä osuus näistä maksujärjestelyn raukeamishetkellä maksamatta olleista veroista on kuitenkin sittemmin maksettu joko vapaaehtoisesti tai muiden perintätoimien tuloksena.

Jos maksujärjestely raukeaa, Verohallinto perii saataviaan muiden käytettävissä olevien keinojen kuten ulosoton avulla. Jos maksujärjestelyssä ollut yritys menee konkurssiin, jäävät verotulot lopullisesti saamatta. Ehdotettujen muutosten keskeisenä tavoitteena onkin yrittää estää yritysten konkurssseja.

Viivästyskoron alentamisen sekä maksujärjestelymenettelyn ehtojen helpottamisen vaikutuksia verokertymiin voidaan arvioida viime vuonna tehdyistä huojennetuista maksujärjestelyistä saatujen tietojen perusteella. Arvioon liittyy kuitenkin huomattavaa epävarmuutta. Kokonaan uusien maksujärjestelyasiakkaiden lisäksi myös sellaiset maksujärjestelyasiakkaat, joilla on voimassa oleva maksujärjestely, voivat saada aikaisemmasta poiketen uuden huojennetun maksujärjestelyn. Etukäteen on vaikeaa arvioida, kuinka moni verovelvollinen, jolla on voimassa oleva huojennettu maksujärjestely, hakee uutta huojennettua maksujärjestelyä lisämaksuajan saamiseksi. Ehdotettua viivästyskorkoa 2,5 prosenttia voidaan pitää alhaisena, ja sen voidaan arvioida kannustavan maksujärjestelyn hakemista rahoituskeinona. Myös verovelvollisten, joilla on voimassa oleva tavallinen maksujärjestely seitsemän prosentin viivästyskorolla, oletetaan käyttävän hyväkseen mahdollisuutta päivittää voimassa oleva tavallinen maksujärjestely uuteen huojennettuun maksujärjestelyyn.

Esityksessä ehdotettujen viivästyskoron alentamisen ja maksujärjestelymenettelyyn tehtävien helpotusten arvioidaan alentavan vuoden 2021 verokertymiä kokonaisuudessaan yhteensä noin 209 miljoonalla eurolla. Valtion verotulot alenisivat noin 169 miljoonalla eurolla, kuntien noin 34 miljoonalla eurolla, seurakuntien noin 1 miljoonalla eurolla ja Kansaneläkelaitoksen noin 5 miljoonalla eurolla. Vuoden 2022 verokertymien arvioidaan vastaavasti kasvavan 119 miljoonalla eurolla. Valtion verotulot kasvaisivat noin 96 miljoonalla eurolla, kuntien noin 19 miljoonalla eurolla, seurakuntien noin 1 miljoonalla eurolla ja Kansaneläkelaitoksen noin 3 miljoonalla eurolla. Vuoden 2023 verokertymä puolestaan kasvaisi 80 miljoonalla eurolla, josta valtion osuus olisi 65 miljoonaa euroa, kuntien osuus 13 miljoonaa euroa ja Kansaneläkelaitoksen osuus 2 miljoonaa euroa. Laskelmassa on käytetty oletuksena, että viisi prosenttia maksujärjestelyn kohteena olevista veroista jää saamatta raukeamisten ja konkurssien johdosta. Muutoksen johdosta vuosina 2021–2023 kertyisi noin 3 miljoonaa euroa korkoa maksujärjestelyn piirissä olleiden verojen perusteella. Alla olevassa taulukossa esitetään arvio vaikutuksesta eri verolajien kertymiin.

Maksujärjestelymuutosten vaikutukset verotuottoihin (milj. €)	2021	2022	2023	Yhteensä
Arvonlisävero	-150	85	57	-8
Ansiotulovero	-47	28	18	-1
Yhteisövero	-6	3	2	-1
Kiinteistövero	-2	1	1	0
Työnantajan sairausvakuutusmaksu	-2	1	1	0
Muut verot	-2	1	1	0
Yhteensä	-209	119	80	-10

Palautusten käytön estäminen huojennettuun maksujärjestelyyn kuuluvaan veroon

Voimassa olevien säännösten mukaisesti veronpalautukset käytetään maksujärjestelyyn kuuluvien verojen suorituksiksi veronkantolain 22 §:n mukaisesti. Tällöin maksujärjestelyssä olevan maksamattoman veron määrä alenee palautuksen määrällä. Palautuksen käyttäminen veron suorituksiksi tarkoittaa myös sitä, että vero tilitetään tältä osin veronsaajille.

Esityksessä ehdotetaan, että veronpalautusten käyttäminen huojennettuun maksujärjestelyyn kuuluvien verojen suoritukseksi estettäisiin. Palautusta vastaava määrä palautettaisiin pääsääntöisesti verovelvolliselle sen sijaan, että palautus käytettäisiin maksujärjestelyyn kuuluvan veron suoritukseksi. Ehdotus tarkoittaisi sitä, että maksujärjestelyssä oleva maksamattoman veron määrä pysyisi ennallaan ja vero tulisi tältä osin maksettavaksi maksuohjelman mukaisesti. Nykytilaan verrattuna ehdotus tarkoittaisi, että veronsaajat saisivat veron tältä osin tilityksinä maksujärjestelyn erien mukaisesti myöhäisempänä ajankohtana. Koska maksujärjestelyn enimmäiskesto on 24 kuukautta, verotulot siirtyisivät siten näiltä osin vuodesta 2021 vuoteen 2022 ja 2023. Kysymyksessä ei siis olisi tilanne, jossa verotulot jäisivät kokonaan saamatta.

Voimassa olevan lainsäädännön mukaan edellä mainitut palautukset käytettäisiin lähtökohtaisesti kokonaisuudessaan maksujärjestelyvelkojen suoritukseksi. Palautusta voitaisiin maksaa verovelvolliselle ainoastaan siinä tapauksessa, että palautuksen määrä riittäisi kattamaan verovelvollisen kaikki verovelat. Palautus maksettaisiin siis siltä osin kuin palautuksen määrä ylittää verovelkojen määrän. Tällaisten tilanteiden voidaan arvioida olevan harvinaisia.

Palautuksen käyttämisen estämistä koskevan ehdotuksen arvioidaan pienentävän vuoden 2021 verokertymiä noin 103 miljoonalla eurolla. Valtion verotulot alenisivat noin 83 miljoonalla eurolla, kuntien noin 16 miljoonalla eurolla, seurakuntien noin 1 miljoonalla eurolla ja Kansaneläkelaitoksen noin 3 miljoonalla eurolla. Vuoden 2022 verokertymien arvioidaan kasvavan 69 miljoonalla eurolla. Valtion verotulot kasvaisivat noin 56 miljoonalla eurolla, kuntien noin 11 miljoonalla eurolla, seurakuntien noin 1 miljoonalla eurolla ja Kansaneläkelaitoksen noin 2 miljoonalla eurolla. Vuoden 2023 verokertymä puolestaan kasvaisi 28 miljoonalla eurolla, josta valtion osuus olisi 23 miljoonaa euroa, kuntien osuus 4 miljoonaa euroa ja Kansaneläkelaitoksen osuus 1 miljoonaa euroa. Muutoksen johdosta vuosina 2021, 2022 ja 2023 kertyisi noin 3 miljoonaa euroa korkoa maksujärjestelyn piirissä olleiden verojen perusteella.

Palautusten käytön eston vaikutus verotuottoihin (milj. €)	2021	2022	2023	Yhteensä
Valtio	-83	56	23	-4
Kunnat	-16	11	4	-1
Seurakunnat	-1	1	0	0
Kansaneläkelaitos	-3	2	1	0
Yhteensä	-103	70	28	-5

Yhteenvedoa esityksen kokonaisvaikutuksesta

Esityksessä ehdotetut lakimuutokset ja Verohallinnon menettelymuutokset alentaisivat kokonaisuutena verotuottoja vuodelta 2021 yhteensä 312 miljoonaa euroa. Vuoden 2022 verokertymien arvioidaan kasvavan 189 miljoonalla eurolla ja vuoden 2023 verokertymien 108 miljoonalla eurolla. Alla olevassa taulukossa on eritelty esityksen kokonaisvaikutus verotuottoihin ja korkotuottoihin verolajeittain ja veronsaajittain.

Esityksen vaikutukset verotuottoihin ja korkotuottoihin

Vaikutukset vero- ja korkotuottoihin (milj. €)	Verot 2021	Verot 2022	Verot 2023	Korot 2021	Korot 2022	Korot 2023	Yhteensä
Arvonlisävero	-224,0	134,0	78,0	-2,0	4,0	5,0	-5,0
Ansiotulovero	-70,0	44,0	24,0	-2,0	0,0	1,0	-3,0

Vaikutukset vero- ja korko- tuottoihin (milj. €)	Verot 2021	Verot 2022	Verot 2023	Korot 2021	Korot 2022	Korot 2023	Yhteensä
Yhteisövero	-9,0	5,0	3,0	-0,5	0,0	0,0	-1,5
Kiinteistövero	-3,0	2,0	1,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Työnantajan sairausvakuutus- maksu	-3,0	2,0	1,0	0,0	0,0	0,5	0,5
Muut verot	-3,0	2,0	1,0	-0,5	0,0	0,5	0,0
Yhteensä	-312,0	189,0	108,0	-5,0	4,0	7,0	-9,0
- josta valtio	-252,0	152,0	88,0	-3,0	4,0	5,0	-6,0
- josta kunnat	-50,0	30,0	17,0	-1,0	0,0	1,0	-3,0
- josta seurakunnat	-2,0	2,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
- josta kansaneläkelaitos	-8,0	5,0	3,0	0,0	0,0	0,0	0,0

Edellä esitettyihin vaikutusarvioihin liittyy huomattavaa epävarmuutta tilanteen poikkeuksellisuudesta johtuen. Valtiovarainministeriö seuraa tarkasti yhdessä Verohallinnon kanssa maksujärjestelyyn kuuluvien verojen määrän kehitystä ja muutosten vaikutuksia verontilityksiin veronsaajille.

Esityksestä kunnille aiheutuvat kunnallisveron, kiinteistöveron ja yhteisöjen tuloveron verotuottomenetykset kompensoidaan nettomääräisesti valtionosuusjärjestelmän kautta. Valtionosuuksien muuttamisesta on tarkoitus antaa erillinen esitys myöhemmin vuoden 2021 aikana sen jälkeen, kun uusiin huojennettuihin maksujärjestelyihin tulevien verojen määrästä on saatu tarkempaa tietoa.

4.2.2 Vaikutukset viranomaisten toimintaan

Voimassa olevien maksujärjestelyjen uusiminen huojennetuiksi maksujärjestelyiksi ja maksujärjestelyjen määrän lisääntyminen viivästyskoron alentamisesta johtuen kasvattaa Verohallinnon työmäärää. Liikenne- ja viestintäviraston kantamien autoverojen maksujärjestelyjen määrät ovat vähäisiä, eikä koron alentamisella arvioida olevan vähäistä suurempia vaikutuksia viraston työmäärään.

5 Säännöskohtaiset perustelut

5.1 Laki veronlisäyksestä ja viivekorosta

5 e §. Maksujärjestelyn kohteena olevalle verolle laskettava viivästyskorko. Veronlisäyksestä ja viivekorosta annettuun lakiin ehdotetaan lisättäväksi uusi väliaikainen 5 e §. Pykälän 1 momentissa säädettäisiin, että veronkantolain 41 §:n 1 momentin 2 kohdassa tarkoitetun maksujärjestelyn kohteena olevalle verolle eräpäivän jälkeiseltä ajalta laskettava viivästyskorko on kutakin kalenterivuotta edeltävän puolivuotiskauden korkolain 12 §:ssä tarkoitettu viitekorko lisättynä 2,5 prosenttiyksiköllä. Kysymyksessä olisi poikkeus 5 a §:n pääsäännöstä, jonka mukaan viivästyskorko on korkolain 12 §:ssä tarkoitettu viitekorko lisättynä seitsemällä prosenttiyksiköllä.

Viivästyskoron alentaminen on osa kokonaisuutta, jolla pyritään helpottamaan pitkittyneestä covid-19-pandemiasta ja tiukentuneista rajoitustoimista kärsineitä yrityksiä. Yksittäisen verovelvollisen kannalta Verohallinnon maksujärjestelymenettelyyn tehtävät helpotukset lienevät merkitykseltään suurempia kuin viivästyskorkoon ehdotettu alennus. Varsinkin mahdollisuus uuden, enimmillään kahden vuoden pituisen, maksujärjestelyn saamiseen voimassa olevan

maksujärjestelyn tilalle parantaisi merkittävästi sellaisten verovelvollisten asemaa, joilla on ollut vaikeuksia suoriutua voimassa olevan maksujärjestelyn maksuista sekä uusista veroista.

Vuonna 2020 tehdyissä huojennetuissa maksujärjestelyissä sovellettiin 2,5 prosentin viivästyskorkoa. Viivästyskorkoa alennettiin ensin neljään prosenttiin, mutta sitä alennettiin edelleen alkuvuodesta 2020 suoritettujen arvonlisäverojen palauttamista koskevan hallituksen esityksen HE 74/2020 vp käsittelyn yhteydessä 2,5 prosenttiin.

Alustavana havaintona maksujärjestelyä koskevista tiedoista voidaan huomata, että huojennettuja maksujärjestelyjä on tehty merkittävässä määrin myös suurille yrityksille ja sellaisilla toimialoilla toimiville yrityksille, jotka eivät ole joutuneet pahiten covid-19-pandemian tai rajoitustoimien kohteeksi. Tiedoista on havaittavissa viitteitä siitä, että alhainen viivästyskoron taso on tehnyt huojennetusta maksujärjestelystä houkuttelevan rahoituskeinon sellaisille yrityksille, jotka eivät joko välttämättä olisi tarvinneet tukea koronavaikeuksista selvitäkseen tai joilla olisi ollut mahdollisuus saada rahoitusta myös rahoituslaitoksilta. Jotta maksujärjestelyn kautta annettava tuki kohdistuisi paremmin pahiten koronavaikeuksista kärsineille yrityksille, eikä toimisi houkuttelevana rahoituskeinona myös muille yrityksille, olisi viivästyskoron perusteltua olla suurempi kuin viime vuonna tehdyissä maksujärjestelyissä käytetty 2,5 prosenttia. Koron suuruudella ei välttämättä ole niin suurta merkitystä vaikeuksissa oleville verovelvollisille. Tällaisille yritykselle maksujärjestelyn uusimismahdollisuus ja siten lisämaksuajan myöntäminen on merkittävämpi helpotus verovelvoitteista suoriutumisen ja maksuvalmiuden ylläpitämisen kannalta.

Arvion mukaan valtaosa uusien maksujärjestelyjen hakijoista olisi sellaisia verovelvollisia, joilla on voimassa oleva, viime vuoden kesällä tehty, huojennettu maksujärjestely. Näissä maksujärjestelyissä olevien verovelkojen viivästyskorkona on käytetty 2,5 prosenttia. Jotta tällaisten verovelvollisten maksujärjestelyvelkojen viivästyskorko ei nousisi, ehdotetaan esityksessä kohdustussyistä, että viivästyskoron määräksi tulisi uudessakin maksujärjestelyssä 2,5 prosenttia, vaikka alhainen korkotaso lisääkin merkittävästi maksujärjestelyjen houkuttelevuutta ja voisi heikentää maksujärjestelyn kautta annettavan tuen kohdentumista covid-19-pandemiasta ja rajoitustoimista pahiten kärsineille yrityksille.

Ehdotettu säännös soveltuisi veronkantolain soveltamisalaan kuuluvien verojen maksujärjestelyihin. Maksujärjestelyn voisi siten saada alemmalla viivästyskorolla esimerkiksi arvonlisäverolle, työnantajan ennakonpidätyksiin ja tuloveroille. Vuoden 2021 helmikuun alusta voimaan tulleen veronkantolain muutoksen myötä myös autoveroilta ja valmisteveroilta voidaan tehdä veronkantolain 41 §:ssä tarkoitettu maksujärjestely. Veronlisäyksestä ja viivekorosta annetun lain 4 §:n muuttamiselle ei siten ole tällä kertaa tarvetta.

Säännöksen soveltamista ei rajattaisi verovelvollisryhmittäin. Alennettu viivästyskorko soveltuisi siten niin luonnollisille henkilöille kuin yritysasiakkaille tehtyihin maksujärjestelyihin. Ehdotettu säännös ei kuitenkaan soveltuisi viivästyskorkoon, joka lasketaan verotusmenettelystä annetun lain 57 §:ssä tarkoitetun verotuksen oikaisun yhteydessä määrättävälle verolle.

Pykälän 2 momentissa ehdotetaan, että maksujärjestelyn kohteena olevan veron viivästyskorko laskettaisiin 1 momentin mukaisella alemmalla prosentilla 1.5.2021 ja veron suorittamispäivän väliseltä ajalta. Jos maksujärjestelyssä oleva vero on erääntynyt ennen 1.5.2021, viivästyskorko määräytyisi eräpäivää seuraavan päivän ja 30.4.2021 väliseltä ajalta lain voimaantullessa voimassa olleiden säännösten mukaisesti. Viivästyskoron laskentaa ei siten muutettaisi takautuvasti siltä osin kuin korko on kertynyt ajalta ennen 1.5.2021. Jos vero on ollut aikaisemmin huojennetun maksujärjestelyn kohteena, viivästyskorko olisi 1.5.2021 edeltävältä ajalta 2,5 prosenttia. Muussa tapauksessa viivästyskorko olisi 1.5.2021 edeltävältä ajalta lain 5 a §:n 1 momentin pääsäännön mukaisesti seitsemän prosenttia.

Esimerkki 1: Verovelvolliselle on tehty huojennettu maksujärjestely 28.6.2020 ajalle 28.6.2020–27.6.2022. Maksujärjestelyssä on verovelvollisen toukokuussa 2020 erääntyneet arvonlisäverot. Verovelvollinen hakee uutta maksujärjestelyä Verohallinnolta toukokuussa 2021. Uuteen huojennettuun maksujärjestelyyn tulee maksamatta oleva osuus vanhassa maksujärjestelyssä mukana olleesta toukokuussa 2020 erääntyneestä arvonlisäverosta sekä uutena verona huhtikuussa 2021 erääntynyt arvonlisävero. Vanhassa huojennetussa maksujärjestelyssä mukana olleelle 12.5.2020 erääntyneelle arvonlisäverolle lasketaan 2,5 prosentin viivästyskorkoa eräpäivää seuraavasta päivästä eli 13.5.2020 alkaen. Uuteen maksujärjestelyyn mukaan tulevalle 13.4.2021 erääntyneelle arvonlisäverolle lasketaan seitsemän prosentin viivästyskorkoa pääsäännön mukaisesti ajalta 14.4.2021–30.4.2021. Alennettua 2,5 prosentin viivästyskorkoa lasketaan velalle 1.5.2021 alkaen.

Esimerkki 2: Verovelvolliselle on tehty tavallinen maksujärjestely 8.1.2021 ajalle 8.1.2021–7.1.2023. Maksujärjestelyssä on verovelvollisen joulukuussa 2020 erääntynyt jäännösvero. Verovelvollinen hakee uutta maksujärjestelyä Verohallinnolta toukokuussa 2021. Uuteen huojennettuun maksujärjestelyyn tulee maksamatta oleva osuus vanhassa tavallisessa maksujärjestelyssä mukana olleesta joulukuussa 2020 erääntyneestä jäännösverosta, mutta ei muita veroja. Vanhassa tavallisessa maksujärjestelyssä mukana olleelle 3.12.2020 erääntyneelle jäännösverolle lasketaan seitsemän prosentin viivästyskorkoa ajalta 4.12.2020–30.4.2021. Alennettua 2,5 prosentin viivästyskorkoa lasketaan velalle 1.5.2021 alkaen.

Esimerkki 3: Verovelvolliselle on tehty huojennettu maksujärjestely 28.6.2020 ajalle 28.6.2020–27.6.2022. Maksujärjestelyssä on verovelvollisen toukokuussa 2020 erääntyneet arvonlisäverot. Verovelvollisen maksujärjestely raukeaa maksuohjelman laiminlyönnin takia 15.3.2021. Verovelvollinen hakee uutta maksujärjestelyä Verohallinnolta toukokuussa 2021. Uuteen huojennettuun maksujärjestelyyn tulee maksamatta oleva osuus vanhassa maksujärjestelyssä mukana olleesta toukokuussa 2020 erääntyneestä arvonlisäverosta. Vanhassa huojennetussa maksujärjestelyssä mukana olleelle 12.5.2020 erääntyneelle arvonlisäverolle lasketaan 2,5 prosentin viivästyskorkoa eräpäivää seuraavasta päivästä maksujärjestelyn raukeamiseen asti eli 13.5.2020–15.3.2021. Raukeamisen jälkeen maksujärjestely ei ole ollut voimassa, joten alennettu viivästyskorko ei sovellu. Velalle lasketaan siten seitsemän prosentin viivästyskorkoa ajalta 16.3.2021–30.4.2021. Koska velka otetaan mukaan uuteen maksujärjestelyyn, alennettua 2,5 prosentin viivästyskorkoa lasketaan velalle jälleen 1.5.2021 alkaen.

Säännös soveltuisi maksujärjestelyihin, jotka tehdään lain voimassaoloaikana, tai joita koskeva hakemus tehdään viimeistään 31.8.2021. Alennettua viivästyskorkoa sovellettaisiin koko maksuohjelman ajan. Viivästyskorko määräytyisi siis ehdotetun säännöksen mukaisesti myös siltä osin kuin maksuohjelman erät on maksettava 31.8.2021 jälkeen.

Uutta huojennettua maksujärjestelyä tulisi hakea lain voimassaoloaikana eli 31.8.2021 mennessä. Lain voimassaolon rajaaminen elokuun 2021 loppuun on perusteltua, koska kysymyksessä on merkittävä poikkeus voimassa olevaan maksujärjestelymenettelyyn. Tavallisesta menettelystä poikkeamisen perusteena on pitkittynyt covid-19-pandemia ja sen johdosta asetetut rajoitustoimet. Tartuntatilanteen helpottuessa, rajoitusten lieventyessä ja rokotekattavuuden kasvaessa perusteet poikkeuksellisille menettelyille pienenevät.

Viime vuonna huojennettua maksujärjestelyä koskeneet hakemukset painottuivat ajallisesti suurelta osin hakuajan alkuvaiheeseen. Lain voimassaolon viimeisinä kuukausina huojennettua maksujärjestelyä haettiin enää vähäisissä määrin. Myös tällä kertaa on odotettavissa, että suurin osa hakemuksista tehdään nopealla aikataululla sen jälkeen, kun hakumahdollisuus Verohallinnon asiointipalvelussa avataan. Uutta maksujärjestelyä hakevat todennäköisesti merkittävässä

määriin sellaiset verovelvolliset, joilla on voimassa oleva huojaennettu tai tavallinen maksujärjestely. Tällöin myös hakemukset tehdään todennäköisemmin varhaisemmassa ajankohdassa.

Viivästyskoron alentamista koskevan säännöksen voimassa olon rajaamista elokuun 2021 loppuun voidaan edellä esitetyillä pandemiatilanteeseen ja vuonna 2020 tehdyistä huojaennetuista maksujärjestelyistä saatuihin kokemuksiin liittyvillä perusteilla pitää kohtuullisena säännöksen soveltamisaikana.

5.2 Veronkantomlaki

25 §. Palautuksen käyttämisen esteet. Pykälässä säädetään palautuksen käyttämisen esteistä. Pykälän 1 momenttia ehdotetaan muutettavaksi siten, että siihen lisättäisiin väliaikaisesti uusi 3 kohta. Uuden 3 kohdan mukaan palautusta ei käytettäisi 41 §:ssä tarkoitettun maksujärjestelyn kohteena olevan veron suorituksesi, jos maksujärjestelyyn sovelletaan veronlisäyksestä ja viivekorosta annetun lain 5 e §:ää. Ehdotetut muutokset olisivat poikkeus veronkantomlain 22 §:ssä säädettyyn pääsääntöön, jonka mukaan Verohallinto käyttää palautuksen verovelvollisen eräntyneiden verojen tai muiden Verohallinnon saatavien suorituksesi.

Ehdotettua säännöstä sovellettaisiin ainoastaan tämän esityksen perusteella tehtyihin huojaennettuihin maksujärjestelyihin kuuluviin veroihin. Säännöstä ei siten sovellettaisi vuonna 2020 tehtyihin huojaennettuihin maksujärjestelyihin. Verovelvollinen, jolla on viime vuonna tehty voimassa oleva huojaennettu maksujärjestely, voi pyytää uuden huojaennettun maksujärjestelyn tekmistä. Tällöin palautusten käyttö maksujärjestelyvelan suorituksesi estyy. Muiden verovelkojen osalta palautus käytettäisiin veron suorituksesi 22 §:n pääsäännön mukaisesti. Palautus käytettäisiin maksujärjestelyssä olevan verovelan suorituksesi siinä tilanteessa, että verovelvollisen maksujärjestelyssä on kysymys aiemmasta tavallisesta maksujärjestelystä tai aiemmin myönnetystä huojaennetusta maksujärjestelystä.

Ehdotettu säännös soveltuisi kaikkiin veronkantomlaissa tarkoitettuihin palautuksiin verolajista riippumatta. Palautus voisi siten koskea esimerkiksi arvonlisäveroa, yhteisön tuloveroa tai luonnollisen henkilön tuloveroa. Säännös soveltuisi myös valmisteverojen tai autoveron palautuksiin. Ehdotettu säännös soveltuisi veronlisäyksestä ja viivekorosta annettuun lakiin lisätyn 5 e §:n tavoin kaikkiin verovelvollisiin.

Ehdotetun säännöksen soveltuessa palautus maksettaisiin verovelvolliselle veronkantomlain 30 §:n mukaisesti, jos palauttamiselle ei ole muita 4 luvussa säädettyjä esteitä. Palautus voitaisiin käyttää verovelvollisen muun kuin huojaennettuun maksujärjestelyyn kuuluvan veron suorituksesi. Tällainen tilanne voisi tulla kysymykseen esimerkiksi silloin, kun verovelvolliselle syntyy maksujärjestelyn tekemisen jälkeen uutta verovelkaa, joka ei kuulu maksujärjestelyyn. Palautus voitaisiin käyttää myös 23 §:n mukaisesti muun viranomaisen saatavan suorituksesi sekä ulosmitata ulosottovelkojen suorituksesi.

Palautus maksettaisiin verovelvolliselle suoraan ehdotetun säännöksen nojalla. Verovelvollisella ei olisi säännöksen perusteella oikeutta pyytää, että palautus käytettäisiin maksujärjestelyvelan suorituksesi viivästyskorolta välttymiseksi. Verovelvollinen voisi kuitenkin halutessaan maksaa maksujärjestelynsä maksueriä sovittua nopeammassa aikataulussa.

Pykälä olisi voimassa vuoden 2021 loppuun. Palautusten käytön estäminen verojen suorituksesi tarkoittaa, että palautuksen määrä, joka ilman estoa tilitettäisiin veronsaajille, palautettaisiinkin ehdotetun säännöksen mukaan verovelvolliselle. Tilanne on tältä osin erilainen kuin maksujärjestelyn myöntämisessä, jossa maksamattomalle verolle annetaan lisää maksuaikaa.

Kun palautusten käyttäminen estetään veroille, veronsaajat joutuvat luopumaan sellaisesta suorituksesta, joka olisi muuten tilitetty veronsaajille palautuksen maksuhetkeä seuraavalla tilityshetkellä. Kysymys on lisähelpotuksesta huojennettuihin maksujärjestelyihin, jolla poiketaan merkittäväällä tavalla veronkannossa noudatetusta lähtökohdasta, että palautukset käytetään ensisijaisesti erääntyneiden verojen suorituksiksi. Palautusten käytön estämisellä on myös merkittävä vaikutus verotuottojen kertymisaikatauluihin. Edellä esitetyn perusteella ehdotetaan, että palautusten käytön estämistä koskeva säännös olisi voimassa rajoitetun ajan vain vuoden 2021 loppuun asti. Tämän jälkeen palautukset käytettäisiin myös huojennettuihin maksujärjestelyihin kuuluvien verojen suorituksiksi 22 §:n mukaisesti.

26 §. Palautuksen käyttöjärjestys. Pykälän 3 momentissa säädetään muun ohessa maksujärjestelysaatavia koskevasta poikkeuksesta normaaliin palautusten käyttöjärjestykseen. Pykälään ehdotetaan lisättäväksi väliaikaisesti uusi 5 momentti, jonka mukaan 3 momenttia ei sovelleta 25 §:n 1 momentin 3 kohdassa tarkoitettuihin maksujärjestelyihin.

43 §. Maksujärjestelyn edellytykset. Pykälän 2 momentin mukaan maksujärjestely tehdään sillä ehdolla, että se ei estä palautusten käyttämistä maksujärjestelyn kohteena olevan määrän sekä sille mahdollisesti perittävän koron suorituksiksi. Pykälään ehdotetaan lisättäväksi väliaikaisesti uusi 5 momentti, jonka mukaan tämän pykälän 2 momenttia ei sovelleta 25 §:n 1 momentin 3 kohdassa tarkoitettuihin maksujärjestelyihin.

6 Lakia alemman asteinen sääntely

Verohallinto voi antaa veronkantolain 43 §:n 4 momentin perusteella tarkempia määräyksiä maksujärjestelyyn ryhtymisestä, maksuajasta, maksujärjestelyn turvaavasta vakuudesta sekä muusta maksujärjestelyssä noudatettavasta menettelystä. Verohallinto on antanut edellä mainitun valtuutusnormin nojalla päätöksen maksujärjestelyssä noudatettavasta menettelystä.

Verohallinnon on tarkoitus toteuttaa maksujärjestelyn ehtoja helpottavat toimenpiteet muuttamalla väliaikaisesti päätöksen 2 §:ää, jossa määrätään maksujärjestelyn esteistä. Maksamatta olevat aikaisemmin tehtyyn maksujärjestelyyn sisältyneet verot eivät estäisi uuden maksujärjestelyn tekemistä.

Verohallinnon menettelyä koskevien muutosten on tarkoitus olla voimassa samanaikaisesti kuin esitetty lakimuutos.

7 Voimaantulo

Ehdotetaan, että lait tulevat voimaan mahdollisimman pian. Lait olisivat määräaikaaisia. Veronlisäyksestä ja viivekorosta annettuun lakiin lisättävä uusi 5 e § olisi voimassa 31.8.2021 asti. Veronkantolain muutokset olisivat voimassa 31.12.2021 asti.

8 Suhde muihin esityksiin

Esityksen taloudelliset vaikutukset otetaan huomioon tämän vuoden kolmannessa lisätalousarvioesityksessä.

Ponsi

Edellä esitetyn perusteella annetaan eduskunnan hyväksyttäviksi seuraavat lakiehdotukset:

1.

Laki

veronlisäyksestä ja viivekorosta annetun lain väliaikaisesta muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
lisätään veronlisäyksestä ja viivekorosta annettuun lakiin (1556/1995) väliaikaisesti uusi 5 e § seuraavasti:

5 e §

Maksujärjestelyn kohteena olevalle verolle laskettava viivästyskorko

Veronkantolain 41 §:n 1 momentin 2 kohdassa tarkoitetun maksujärjestelyn kohteena olevalle verolle eräpäivän jälkeiseltä ajalta laskettava viivästyskorko on kutakin kalenterivuotta edeltävän puolivuotiskauden korkolain 12 §:ssä tarkoitettu viitekorko lisättynä 2,5 prosenttiyksiköllä.

Viivästyskorko lasketaan 1 momentin mukaisesti maksujärjestelyn kohteena olevalle verolle 1 päivästä toukokuuta 2021 veron suorittamispäivään. Jos 1 momentissa tarkoitettu vero on erääntynyt ennen 1 päivää toukokuuta 2021, viivästyskoron laskemiseen eräpäivää seuraavan päivän ja 30 päivän huhtikuuta 2021 väliseltä ajalta sovelletaan lain voimaantullessa voimassa olleita säännöksiä.

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 ja on voimassa 31 päivään elokuuta 2021.

Tätä lakia sovelletaan tämän lain voimassaoloaikana tehtyihin maksujärjestelyihin. Tätä lakia sovelletaan myös maksujärjestelyihin, joita on haettu tämän lain voimassaoloaikana.

2.

Laki

veronkantolain väliaikaisesta muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan väliaikaisesti veronkantolain (11/2018) 25 §:n 1 momentti sekä
lisätään 26 §:ään väliaikaisesti uusi 5 momentti ja 43 §:ään väliaikaisesti uusi 5 momentti
seuraavasti:

25 §

Palautuksen käyttämisen esteet

Palautusta ei käytetä:

- 1) vanhentuneen velan suoritukseksi;
 - 2) ilman verovelvollisen pyyntöä sellaisen velan tai sen osan suoritukseksi, jonka täytäntöönpano on kokonaan kielletty tai keskeytetty;
 - 3) 41 §:n 1 momentin 2 kohdassa tarkoitetun maksujärjestelyn kohteena olevan veron suoritukseksi, jos maksujärjestelyyn sovelletaan veronlisäyksestä ja viivekorosta annetun lain 5 e §:ää.
-

26 §

Palautuksen käyttöjärjestys

Tämän pykälän 3 momenttia ei sovelleta 25 §:n 1 momentin 3 kohdassa tarkoitettuihin maksujärjestelyihin.

43 §

Maksujärjestelyn edellytykset

Tämän pykälän 2 momenttia ei sovelleta 25 §:n 1 momentin 3 kohdassa tarkoitettuihin maksujärjestelyihin.

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 ja on voimassa 31 päivään joulukuuta 2021.

Tätä lakia sovelletaan tämän lain voimaantulon jälkeen tehtyihin maksujärjestelyihin. Ennen tämän lain voimaantuloa tehtyihin maksujärjestelyihin sovelletaan tämän lain voimaan tullessa voimassa olleita säännöksiä.

Helsingissä 6.5.2021

HE 75/2021 vp

Pääministeri

Sanna Marin

Valtiovarainministeri Matti Vanhanen

1.

Laki

veronlisäyksestä ja viivekorosta annetun lain väliaikaisesta muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
lisätään veronlisäyksestä ja viivekorosta annettuun lakiin (1556/1995) väliaikaisesti uusi 5 e §
seuraavasti:

Voimassa oleva laki

Ehdotus

5 e §

*Maksujärjestelyn kohteena olevalle verolle
laskettava viivästyskorko*

Veronkantolain 41 §:n 1 momentin 2 kohdassa tarkoitetun maksujärjestelyn kohteena olevalle verolle eräpäivän jälkeiseltä ajalta laskettava viivästyskorko on kutakin kalenterivuotta edeltävän puolivuotiskauden korkolain 12 §:ssä tarkoitettu viitekorko lisättynä 2,5 prosenttiyksiköllä.

Viivästyskorko lasketaan 1 momentin mukaisesti maksujärjestelyn kohteena olevalle verolle 1 päivästä toukokuuta 2021 veron suorittamispäivään. Jos 1 momentissa tarkoitettu vero on eräntynyt ennen 1 päivää toukokuuta 2021, viivästyskoron laskemiseen eräpäivää seuraavan päivän ja 30 päivän huhtikuuta 2021 väliseltä ajalta sovelletaan lain voimaantullessa voimassa olleita säännöksiä.

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 ja on voimassa 31 päivään elokuuta 2021.

Tätä lakia sovelletaan tämän lain voimassaoloaikana tehtyihin maksujärjestelyihin. Tätä lakia sovelletaan myös maksujärjestelyihin, joita on haettu tämän lain voimassaoloaikana.

2.

Laki

veronkantolain väliaikaisesta muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
 muutetaan väliaikaisesti veronkantolain (11/2018) 25 §:n 1 momentti sekä
 lisätään 26 §:ään väliaikaisesti uusi 5 momentti ja 43 §:ään väliaikaisesti uusi 5 momentti
 seuraavasti:

Voimassa oleva laki

Ehdotus

25 §

Palautuksen käyttämisen esteet

Palautusta ei käytetä:
 1) vanhentuneen velan suoritukseksi;
 2) ilman verovelvollisen pyyntöä sellaisen
 velan tai sen osan suoritukseksi, jonka täytän-
 töönpano on kokonaan kielletty tai keskey-
 tetty;

25 §

Palautuksen käyttämisen esteet

Palautusta ei käytetä:
 1) vanhentuneen velan suoritukseksi;
 2) ilman verovelvollisen pyyntöä sellaisen
 velan tai sen osan suoritukseksi, jonka täytän-
 töönpano on kokonaan kielletty tai keskey-
 tetty;
 3) 41 §:n 1 momentin 2 kohdassa tarkoite-
 tun maksujärjestelyn kohteena olevan veron
 suoritukseksi, jos maksujärjestelyyn sovelle-
 taan veronlisäyksestä ja viivekorosta annetun
 lain 5 e §:ää.

26 §

Palautuksen käyttöjärjestys

26 §

Palautuksen käyttöjärjestys

*Tämän pykälän 3 momenttia ei sovelleta
 25 §:n 1 momentin 3 kohdassa tarkoitettuihin
 maksujärjestelyihin.*

43 §

Maksujärjestelyn edellytykset

43 §

Maksujärjestelyn edellytykset

*Tämän pykälän 2 momenttia ei sovelleta
 25 §:n 1 momentin 3 kohdassa tarkoitettuihin
 maksujärjestelyihin.*

Voimassa oleva laki

Ehdotus

*Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20
ja on voimassa 31 päivään joulukuuta 2021.*

Tätä lakia sovelletaan tämän lain voimaantulon jälkeen tehtyihin maksujärjestelyihin. Ennen tämän lain voimaantuloa tehtyihin maksujärjestelyihin sovelletaan tämän lain voimaan tullessa voimassa olleita säännöksiä.
